

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Justyna Kryńska - Szufnara

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry,

w sprawie **M. E. P. oraz T. N. – Z.**

obwinionych z art. 124 § 1 k.w.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 24 stycznia 2022 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na niekorzyść

od postanowienia Sądu Rejonowego w M.

z dnia 6 marca 2020 r., sygn. akt II W [...],

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę do
ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w M.**

UZASADNIENIE

M.E. P. i T.N.-Z. złożonymi przez Komendanta Powiatowego Policji w M. w dniu 3 lutego 2020 r. wnioskami o ukaranie obwinione zostały o to, że w dniu 12 listopada 2019 r. o g. 8.00 w M., przy ul. H., we wspólnym pomieszczeniu kuchni oraz łazienki, działając wspólnie i w porozumieniu, dokonały uszkodzenia odzieży, kuchenki gazowej, metalowego stołka, drzwi od szafy na łączną sumę strat 485 zł na szkodę I.B., tj. o czyn z art. 124 § 1 k.w.

Po wszczęciu postępowania w sprawie o wykroczenie i połączeniu do wspólnego rozpoznania spraw obu obwinionych (postanowienie Sądu Rejonowego

w M. z dnia 3 lutego 2020 r.) sąd *meriti* postanowieniem z dnia 6 marca 2020 r., sygn. akt II W [...], na podstawie art. 62 § 2 k.p.w. w zw. z art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w. umorzył postępowanie przeciwko M. P. i T. N.-Z., obwinionym o czyn z at. 124 § 1 k.w., wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion wykroczenia.

Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 2 czerwca 2020 r.

Kasację od wskazanego wyżej orzeczenia wniósł w dniu 27 sierpnia 2020 r., na podstawie art. 110 § 1 k.p.w., Prokurator Generalny. Zaskarżył on postanowienie Sądu Rejonowego w M. w całości na niekorzyść obwinionych M.E.P. i T. N.-Z. zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 62 § 2 k.p.w. w zw. z art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w., polegające na niezasadnym umorzeniu postępowania przeciwko M. E. P. i T. N.-Z. w następstwie wyrażenia błędnego poglądu, że czyn zarzucany obwinionym nie zawiera ustawowych znamion wykroczenia z art. 124 § 1 k.w., podczas gdy dowody zebrane w sprawie w zakresie wysokości wyrządzonej czynem szkody, niemające jednoznacznej wymowy, wskazywały na konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego, celem dokonania trafnych ustaleń faktycznych, co do istotnych okoliczności czynu”. W oparciu o ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w M. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego, wniesiona na niekorzyść obwinionych z zachowaniem terminu określonego w art. 110 § 2 k.p.w., jest zasadna.

Trafnie podnosi się w niej zarzut rażącego naruszenia przez sąd *meriti* art. 62 § 2 k.p.w. (w zw. z art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w.). Przepis ten przewiduje, że w razie stwierdzenia okoliczności wyłączających orzekanie po wszczęciu postępowania, sąd wydaje postanowienie o jego umorzeniu. Tak postąpił Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie uznając, że wobec różnej wartości uszkodzonego mienia podawanej przez pokrzywdzoną, początkowo na kwotę 485 zł, a następnie wycenionej na 975 zł, w celu ochrony praw pokrzywdzonej zasadnym jest w pierwszym rzędzie przeprowadzenie postępowania o występki z art. 288 § 1 k.k., a organem właściwym do przeprowadzenia takiego jest Prokuratura Rejonowa w M. Rzecz w tym, że Sąd ten przeoczył, iż umorzenie postępowania w oparciu o jedną z

podstaw określonych w art. 5 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.w. wchodzi w rachubę jedynie wówczas, gdy kwestie istnienia czynu, jego znamion i odpowiedzialności obwinionego nie wymagają dalszego dowodzenia. Inaczej mówiąc, sąd winien umorzyć postępowanie w sprawie o wykroczenie w oparciu o negatywne przesłanki procesowe wynikające z art. 5 § 1 pkt 1 bądź 2 k.p.w. jedynie wówczas, gdyby od razu – w oparciu o akta sprawy – bez przeprowadzenia dalszego postępowania dowodowego, doszedł do przekonania, że czyn nie zaistniał, że w zachowaniu obwinionego brak jest znamion czynu jako wykroczenia, czy wreszcie, że brak jest winy obwinionego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 lipca 2002 r., IV KKN 264/99; z dnia 7 czerwca 2006 r., II KK 34/06). Słusznie zauważa autor kasacji, że jest to sytuacja analogiczna do tej, jaka na gruncie procedury karnej przewidziana została w art. 339 § 3 pkt 1 i 2 k.p.k. Za oczywiste w tym stanie rzeczy należy uznać, że w sytuacji, gdy zebrane dowody nie mają całkowicie jednoznacznej wymowy i dla dokonania trafnych ustaleń faktycznych konieczne jest prowadzenie wieloaspektowej, wszechstronnej analizy i krytycznej oceny dowodów, umorzenie postępowania w tym trybie jest niedopuszczalne (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 września 2005., V KK 143/05; z dnia 14 czerwca 2010 r., IV KK 65/10; z dnia 3 grudnia 2014 r. II KK 155/14).

Tymczasem w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do jednoznacznego stwierdzenia, bez kontynuowania postępowania dowodowego, że czyn zarzucany obwinionym nie zawiera znamion wykroczenia z art. 124 § 1 k.w., a zarazem brak podstaw na tym etapie postępowania do jego umorzenia bez przeprowadzenia rozprawy.

Zasadnie Prokurator Generalny podnosi, że Sąd Rejonowy w M. w uzasadnieniu swego postanowienia nie wskazał, czym kierował się uznając za prawidłową wycenę szkody podaną przez pokrzywdzoną I.B. na dalszym etapie czynności wyjaśniających, a zarazem negując wycenę na kwotę 485 zł przedstawioną przez nią podczas dwóch pierwszych jej przesłuchań przeprowadzonych w dniu 12 listopada 2019 r. (k. 8. 10-11). Sąd ograniczył się natomiast do stwierdzenia, iż w toku postępowania nie dokonano weryfikacji wysokości szkody podanej przez wyżej wymienioną, wszelako ostatnia z podniesionych okoliczności nie zwalniała Sądu od konieczności wyjaśnienia

rozbieżności w tym przedmiocie.

I.B. będąc przesłuchaną w charakterze świadka w dniu 15 listopada 2019 r. (k. 34-35), załączyła do tegoż protokołu przesłuchania swoje pismo zawierające nowe wyliczenie wysokości szkód spowodowanych działaniem obwinionych (k. 36), przy czym w żaden sposób nie uprawdopodobniła zasadności przyjętych wyliczeń. Analiza akt sprawy prowadzi zaś do wniosku, iż nowa wyższa wycena wysokości szkody na kwotę 975 zł nie wynikała z podjętych czynności naprawczych przez pokrzywdzoną, która w ich następstwie dysponowałaby stosowanymi rachunkami z tytułu naprawy lub kosztorysami ich wykonania, a jedynie z jej pisemnego oświadczenia. Należy przy tym wskazać, iż takiego uprawdopodobnienia nie zawierają również wcześniejsze zeznania pokrzywdzonej I.B. Okoliczności te, powinny wzbudzić uzasadnione wątpliwości Sądu *meriti*, co do wysokości szkody podanej przez pokrzywdzoną, zważywszy przy tym na wynikający z protokołu oględzin stan techniczny urządzeń oraz mebli należących do niej (k. 13-14v) i skutkować rozpoznaniem przedmiotowej sprawy na rozprawie, co niewątpliwie gwarantowałoby możliwość poczynienia prawidłowych ustaleń faktycznych co do istotnych okoliczności czynu.

Dodatkowo podkreślić należy, iż obie obwinione podczas przesłuchania nie przyznały się do stawianego im zarzutu, a z treści ich wyjaśnień można wyprowadzić wniosek, iż zaprzeczyły twierdzeniom pokrzywdzonej odnośnie swojego sprawstwa (k. 43-44 i 46-48). Okoliczność ta w zestawieniu z zeznaniami pokrzywdzonej, która nie była świadkiem zdarzenia, a jedynie ujawniła powstałe uszkodzenia, wskazuje na konieczność rozważenia zasadności przyjęcia współsprawstwa obu obwinionych. Możliwość poczynienia w tym zakresie odmiennych ustaleń, a także w zakresie wysokości szkody możliwej do przypisania każdej z obwinionych, w przypadku ustalenia, iż nie działały one wspólnie i w porozumieniu, również przemawia za nietrafnością stanowiska Sądu Rejonowego o istnieniu w sprawie ujemnej przesłanki procesowej, czyniąc je co najmniej przedwczesnym.

Powyższe okoliczności nie pozostawiają wątpliwości, że ewentualne rozstrzygnięcie co do braku znamion wykroczenia z art. 124 § 1 k.w. w czynie zarzucanym obwinionym nastąpić powinno po wnikliwej ocenie całości okoliczności

przedmiotowej sprawy dokonanej po przeprowadzeniu przewodu sądowego.

Istniejący w tej sprawie stan procesowy nie uprawniał również sądu do umorzenia postępowania w oparciu o przepis art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w. Stwierdzenie w toku postępowania w sprawie o wykroczenie, że czyn zarzucany obwinionemu może stanowić przestępstwo (w niniejszej sprawie określone w art. 288 § 1 k.k.) obliguje wprawdzie do umorzenia postępowania sądowego, lecz w oparciu o regulację art. 5 § 1 pkt 9 k.p.w. Oczywiście jest wszakże, że w sprawach o czyny określone w Kodeksie karnym organem właściwym do sporządzenia aktu oskarżenia lub zatwierdzenia aktu oskarżenia sporządzonego przez Policję i wniesienia do sądu jest prokurator (art. 331 § 1 k.p.k.). Stwierdzenie przez sąd, w oparciu o wszechstronnie wyjaśnione okoliczności sprawy, że w czynie objętym wnioskiem o ukaranie występują znamiona przestępstwa a nie wykroczenia skutkować powinno umorzeniem postępowania z uwagi na wystąpienie ujemnej przesłanki procesowej określonej w art. 5 § 1 pkt 9 k.p.w. (brak skargi uprawnionego oskarżyciela) i to wyłącznie postępowania sądowego, co nie zamyka drogi do przeprowadzenia postępowania w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania karnego i nie rodzi stanu *res iudicata* (zob. wydane na gruncie Kodeksu karnego skarbowego, lecz mające odpowiednie zastosowanie w wypadku postępowania w sprawach o wykroczenia, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 2020 r., II KK 399/19 oraz z dnia 11 stycznia 2022 r., II KK 545/21). Jest to tym bardziej oczywiste i jednocześnie świadczące o istotnym wpływie podniesionego w kasacji uchybienia na treść zaskarżonego postanowienia, jeżeli zważy się na możliwości jakie mogą w takiej sytuacji procesowej zaistnieć w postępowaniu prowadzonym przez prokuraturę na skutek zawiadomienia jej o treści wydanego w niniejszej sprawie orzeczenia (pismo z dnia 8 czerwca 2020 r. – k. 57). Wszak przeprowadzone postępowanie przygotowawcze doprowadzić może do ponownej konkluzji, że wysokość wyrządzonej w mieniu pokrzywdzonej szkody nie przekracza 500 zł. Takie ustalenia mogą zostać również poczynione przez sąd po przeprowadzeniu postępowania zainicjowanego aktem oskarżenia o czyn z art. 288 § 1 k.k. W obu tych wypadkach, z uwagi na treść rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w M. zawartego w zaskarżonym postanowieniu, nie byłoby już możliwe w pierwszym wypadku skierowanie wniosku o ukaranie M. E. P. i T.N.-Z. o

wykroczenie z art. 124 § 1 k.w., a w drugim orzeczenie przez sąd w oparciu o przepis art. 400 § 1 k.p.k., gdyż stałaby temu na przeszkodzie ujemna przesłanka procesowa określona w art. 5 § 1 pkt 8 k.p.w. – powaga rzeczy osądzonej.

Całokształt poczynionych wyżej rozważań implikował uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w M. do ponownego rozpoznania.

Procedując powtórnie Sąd ten rozpozna sprawę na rozprawie wyjaśniając wszystkie okoliczności zarzucanego obwinionym czynu. W wypadku uznania sprawstwa obwinionych oraz ustalenia, że wartość uszkodzonego mienia przekracza 500 zł, postąpi w sposób wskazany przez Sąd Najwyższy. Powinien również mieć na uwadze regulację art. 45 § 2 k.w.

Z powołanych względów orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.